

ZÁCHRANĚŘ

ROČNÍK VII

ÚNOR 1970

LISTOVKA HBZS č. 1

Při střídání četařů

Nástup četařů a jejich zpětná cesta při střídání na pracovišti, zvláště v případech prací v uzavřeném požářišti, nebyly z hlediska nepřetržitého spojení definitivně dořešeny. Čety sice obvykle braly rezervní reproduktor, který jim umožňoval v případě nouze spojení z kteréhokoliv místa nataženého spojovacího vedení, ale dvojlínku bylo nutné rozříznout a odizolovat.

V současné době mají všichni četaři na HBZS telefonní rychlospojku typu RZ 1, která byla vyvinuta a vyrobena na HBZS. Základní konstrukcí je rychlospojka pro bezbateriový záchranářský telefon Dräger, která v originále slouží k napojení telefonu. Do této rychlospojky byla vyřezána drážka pro dvojlínku LK 2 a do spodní části byl zabudován miniaturní mikrofon.

Takto upravená rychlospojka umožňuje velmi rychlé napojení na nataženou linku v kterémkoliv místě vedení a spojení se základnou. Dohovor je oboustranně, hlasitý a, jednosměrný, tak, jako v celém systému AZD 110. Připojená rychlospojka je zapojena jako mikrofon. Změnu směru hovoru ovládá stanice A na základně. Slyšitelnost reproduktoru je okolo 1 m, což pro nouzové spojení plně postačuje.

Výhodou novinky je její rychlé napojení bez nutnosti přerušovat vedení a pracně odizolovávat vo-

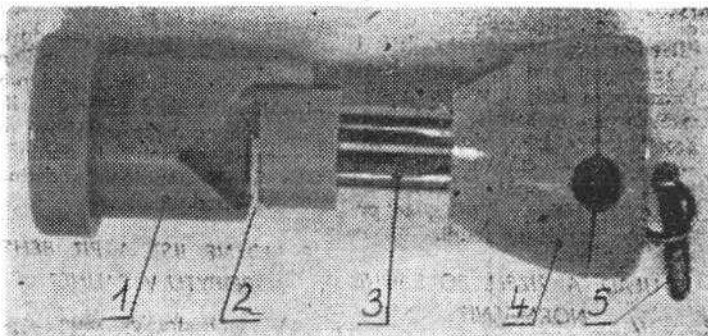
diče. Po odpojení rychlospojky zůstává dvojlínka dále použitelná a spojení s místem akce není nijak ohroženo.

Všichni četaři sloužící v pohotovosti na HBZS a také při větších havarijních akcích, musí být s použitím rychlospojky RZ 1 seznámeni.

NAPOJENÍ v libovolném místě vodiče LK 2 (kulatá dvojlínka) provedeme, takto:

Rychlospojku uchopíme za vrchní a spodní část a mírným tahem ji roztáhneme. Do drážky vsuneme pak dvojlínku naplocho (není ve skutečnosti kulatá, ale eliptická, zploštělá). Správnou polohu dvojlínky rozpoznáme hmatem. Rychlospojku pak stlačíme do původní polohy. Vestavěné nože lehce proříznou izolaci až na vodič a mikrofon je pak napojen na vedení.

ODPOJENÍ dosáhneme roztaháním rychlospojky. Pak vyjmele vedení z drážky. Rychlospojku opět připneme k výstroji nebo u-

MINIATURNÍ TELEFON RZ-1

1 — vrchní část rychlospojky zajišťující vedení v drážce; 2 — drážka pro spojovací vedení LK 2; 3 — nože, které proříznou izolaci; 4 — spodní část rychlospojky s mikrofonem; 5 — karabina pro připnutí k výstroji; (dále na obr. vlevo dole) 6 — spojovací vedení LK 2; 7 — miniaturní mikrofon, který slouží i jako reproduktor.

ložíme v brašně a místo s porušenou izolací pro jistotu zajišťujeme.

Rychlospojka RZ 1 se tak stává dalším spojovacím prostředkem pro záchranáře. Četné zájemce musíme ovšem zklamat tím, že počet stanic je omezen jen pro potřeby HBZS, neboť vlastní spojka je dovážena ze zahraničí. V. Noga, HBZS

ZÁVAZEK požárníků Z DOUBRAVY

Již koncem listopadu minulého roku uzavřeli členové požárního aktivu, preventisté PO a členové závodního požárního sboru Dolů Doubrava závazek na počest 25. výročí osvobození Československa.

Třiatřicet aktivistů požární ochrany se zavázalo vytvořit tříčlenné komise, které ve svém volném čase pravějí v prosinci 1969 a pak v každém čtvrtletí roku 1970 všechna pracoviště podniku. Dále zpracují každého čtvrt roku „Informátor požární ochrany“, v němž budou osázenstvo informovat o aktualitách požární ochrany, o nebezpečných událostech, které nastaly v závodě a v blízkém okolí a vydávat pokyny pro pracovníky.

Svůj závazek zdůvodňují nutností vést ještě účinnější boj za zvýšení bezpečnosti práce, za vyšší kázeň na pracovištích, za větší hospodárnost.

Iniciativu požárníků na Doubravě budeme podporovat a věříme, že naleznou své následovníky i v jiných podnicích. Vždyť škody způsobené požáry, byť by byly sebe-menší, okrádají nás všechny. Z. Gurný, HBZS

SYMPOSIUM

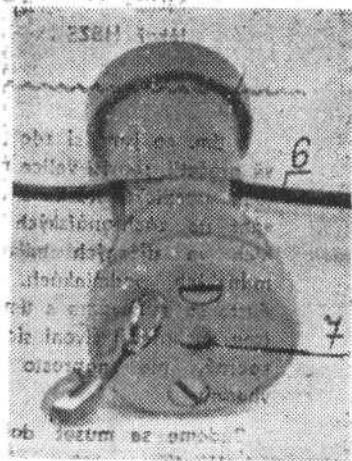
V rámci symposia „HORNICKÁ PŘÍBRAM VE VĚDĚ A TECHNICE 1970“, které již řadu let pravidelně pořádá ČSVTS — ÚV pro hornictví a paliva, se uskuteční ve dnech 12. až 17. října 1970 v Příbrami také setkání v sekci „Důlní záchranářství“ s mezinárodní účastí. Setkání bude spojeno také s výstavkou dýchací a záchranářské techniky.

Tematicky budou přednášky v sekci „Důlní záchranářství“ zaměřeny na technický rozvoj v báňském záchranářství, na nové metody záchranářské taktiky, novou indikační a detekční techniku a na použití inertních plynů při likvidaci důlních nehod.

K účasti na symposiu a přednesení přednášek byli pozváni také odborníci z báňské záchrané služby SSSR, PLR, NDR, MLR, RSR, BLR; Jugoslávie, NSR, Belgie a Anglie. K účasti na výstavce zařízení byly, vedle našich podniků, vyzvány také organizace v SSSR, PLR, NDR a NSR.

Garanci za organizaci a řízení sekce převzali ing. L. Hájek, ing. L. Martínásek a ing. V. Šich.

Přihlášené přednášky, které budou schváleny v konkursním řízení, předají autoři do 30. dubna 1970. Jejich texty budou účastníkům symposia předány předem. Na vlastním zasedání pak budou přednášky v jednotlivých tematických celcích uvedeny speakrem, takže podstatná část symposia bude věnována diskusi a výměně zkušeností. V průběhu symposia budou také uskutečněny exkurze na báňské záchrané stanice a podniky vyrábějící zařízení sloužící bezpečnosti práce. HJ

CO JÍST A PÍT PO SAUNĚ

Nově vznikající sauny v našich obcích, městech a závodech, ale i v rodinách, se zřejmě stanou zcela běžnou součástí našeho životního stylu a prostředí. Svým blahodárným vlivem přivedou své návštěvníky jistě i k zamýšlení nad způsobem životosprávy, a tedy i výživy. S návštěvou sauny souvisí také bezprostředně otázka, daná nadpisem, tohoto článku. Dotázali jsme se proto opět našeho lékaře MUDr. Milana Blažka, co on o tomto problému soudí.

JE HLAD A ŽÍŽEN PO SAUNĚ NORMÁLNÍ?

V prvé řadě si musíme uvědomit, že prudká změna horka a chladu povzbuzuje jednak vnitřní látkovou výměnu, jednak vede ke krevně dynamickým změnám v některých vnitřních orgánech. Spolu s maximální ztrátou vody a solí v potu to vše vyvolává souhrn fyziologických změn v organismu, které signalizuje především mohutný pocit hladu a také pocit žízně, pomíneme-li úmyslně ostatní příjemné pocity po této lázni.

Protože sauna je prakticky novinkou, není divu, že lidé mnohdy ještě nedovedou správně postihnout sled fyziologických změn během lázně i po ní a že se tedy dopouštějí chyb při nahlazování energie, vody, solí a dalších látek.

SNAD BY BYLO VHODNĚ NÁJÍST A NAPÍT SE CO NEJVÍCE PŘED LAZNÍ

Do sauny se nemá zásadně chodit ihned po sýtém jídle. Nerovnoměrné prokrvení kůže a zažívacích orgánů může vést, a také obvykle vede, k snadnějšímu odkrvení mozku, a tedy ke vzniku nevolnosti či mdloby, kterou si pak lidé vysvětlují mnohdy jako důsledek nějaké poruchy srdeční nebo jiné.

Avšak také úplně hladovému nebývá v sauně dobře. I zde dochází mnohdy k nevolnostem, točení hlavy a i k mdlobám.

Nejvhodnější je jít do sauny asi jednu až dvě hodiny po normálním jídle nebo po lehkém předkrmu s mírně naplněným žaludkem. Osvědčuje se sníst např. obložený chlebiček a vypít sklenku nějakého nápoje — čaje, mléka, ovocné šťávy. V žádném případě to nesmí být nápoj alkoholický. Malé množství vypi-

té tekutiny podporuje vhodně nástup a průběh pocení. Alkohol to sice způsobuje také, ale má navíc řadu nežádoucích účinků, které ruší normální průběh lázně. Po vypití alkoholického nápoje před saunou se dostávají pocity nevolnosti, nepříjemného vzrušení, které působí proti obvyklému uklidňujícímu vlivu sauny. Navíc může pohybová nemotornost způsobit i poranění, jako např. popálení, podvrtnutí kloubů apod.

JE MOŽNÉ JÍST A PÍT BEHEM POBYTU V SAUNĚ?

Ve všech druzích saun zásadně odmítáme jídlo během jednotlivých fází lázně. Z hlediska průběhu lázně je to nevhodné proto, že jídlo odvádí pozornost od lázně a vede ke vzniku nerovnováhy v prokrvení vnitřních orgánů. V horku ani příliš nechutná a jídlo ani nelze přijímat v prostředí a způsobem, na které je civilizovaný člověk zvyklý. S jídlem je tedy nutno vyčkat až po úplném skončení lázně.

Během lázně a zejména v předstávkách po jednotlivých fázích pocení bývá obvyklý dosti značný pocit žízně. V rodinných saunách není problémem ji uhasit podle osobní potřeby a chuti. Několik doušek vlažného čaje nebo odražené ovocné šťávy, moštu či sodovky solní svůj účel. Zásadně není vhodné pít nápoje chladné či dokonce ledové. Snadno může dojít k prochlazení horních cest dýchacích a obvyklým důsledkem toho je pak chránat. Alkohol působí osvojení daleko rychleji než obvykle, a proto (a také z důvodů, které jsme si již řekli) jej odmítáme.

Ve veřejných saunách bývá mnohdy opatřování vhodného nápoje problematické. V tom případě je vhodné obejít se bez pití a ukojení žízně ponechat až po ukončení sauny.

TAK TEDY SE DOSTÁVÁME K NAŠI PŮVODNÍ OTÁZCE: CO JÍST A PÍT PO SAUNĚ?

Po ukončení lázně vychutnává každý pocit uvolnění a pohody. V tu chvíli je velmi vhodné doplnit tyto pocity vhodným a chutně upraveným jídlem a nápojem.

Představíme-li si vlivy sauny, snadno odhalíme, jaký jídelní lístek je nejvhodnější. Především musíme dbát na náhradu tekut-

tin, solí a vitaminů. Vhodné je tedy nějaké slané jídlo, jehož úprava je ponechána místním zvyklostem. V některých našich saunách podávají svým hostům tvarohovou rožduhu, bramborové placky, sýrové mísy, mnohdy grilované či vařené uzeniny, salámy, tlačenu apod. Finové mívají kromě svého tradičního salámu např. sledě s horkými brambory, solené sardele, uzené ryby, často i naložené houby. Nevynechávají ani různé polévky nebo přílohy s bramborovým salátem nebo s rýží.

Zcela na místě je náhrada vypocené vody ovocnou šťávou, moštem a podobnými nealkoholickými nápoji. Zde mají svůj význam zejména různé druhy polévek, zejména zeleninových nebo bujónů. V mnoha saunách se stává nevitáním zvykem pít i nějaký alkoholický nápoj. Domníváme se, že nemusíme zásadně odmítat po jídle sklenku piva či vína, ale je třeba dbát náležitě míry. A tato míra je po lázni v sauně značně omezena, protože každá kapka alkoholu nad tuto mez porušuje fyziologický efekt. Sauny, vyvolává nepříjemnou excitaci, napětí a kazí dosažený pocit a uklidnění. Navíc vede alkohol k překrvení cév kůže, a tak i k obnově pocení, což je subjektivně nepříjemné a navíc vede mnohdy k prochlazení.

Po sauně není vhodné pořádat sýté bankety a plně zde platí staré české přísloví: „Jez do polosyta, pij do polopíta!“

A CO LIDÉ OBEZNI?

O sauně panuje falešné mínění, že již jen pravidelné její užívání vede ke zhubnutí. Není

tomu tak a pokud není snaha po zhubnutí podložena usilovným tělesným pohybem, redukční dietou, osobní kázní v jídle, pak sauna sama o sobě rozhodně nepomůže.

Faktem ovšem zůstává, že ztráta tekutin, zhruba asi půl kilogramu během půlhodiny lázně, je výrazná. Pokud se pak obězí ovládne a po lázni nejjí a nepije, může postupem doby očekávat skutečnou ztrátu na váze. Zdá se, že nejdůležitějším faktorem je zde vliv lázně na odstranění vody z tukové tkáně a také jednorázové a pravidelné vypocení je proto velmi důležité.

SAUNA TEDY NAPOMAHA SPRÁVNĚ ŽIVOTOSPRÁVĚ

Ovšem. Sauna je jedním z doplňků správné životosprávy. Svými podmínkami a požadavky vede přinejmenším k zamýšlení nad našimi zvyklostmi. V tom tkví jeden z dalších významů sauny.

Na otázky odpovídal
MUDr. M. Blažek,
lékař HBZS

S tím, co jsme si zde právě přečetli, souvisí velice úzce také specifická otázka stravování po záchranných akcích ve ztížených mikroklimatických podmínkách. Jak často se setkáváme s tím, že jsou záchranníci živeni sice úsporně, ale naprosto nevhodně.

Budeme se muset dotázat našich lékařů.

Ověřte si své znalosti

Uvádíme již čtrnácté pokračování testu pro nováčky záchranáře. Z uvedených odpovědí je vždy jen jedna správná. Porovnejte si své výsledky s řešením na straně 7. Pokud jste se dopustili více než tří chyb, musíte si zopakovat své zapomenuté znalosti.

- Při bočním vyvedení hadic
 - není výdechový ventil nutný
 - vdechový a výdechový ventil je společný
 - komory vdechového a výdechového ventilu jsou konstrukčně spojeny.
- Stálá dávka kyslíku se v přístroji CH 255 blíží nejvíce hodnotě
 - 2 l/min.
 - 1,5 l/min.
 - 1,2 l/min.
- To, že je u přístrojů s manometrem vpředu uzavřen přívod kyslíku k manometru poznáme snadno při kontrole
 - přídavkového ventilu
 - přetlakového ventilu
 - tłaku v láhvi.
- Která závada zaviněná zpravidla záchranářem znemožňuje provést kontrolu přetlakového ventilu a těsnosti
 - ucpání přetlakového ventilu
 - ponechání těsnění víček na pohlcovači
 - uzavření přívodu kyslíku k manometru.
- Záchranáři se velmi těžko vydechnou a výdech uniká okolo masky nebo ústenky. Dochází zřejmě
 - k blokování pohlcovače
 - k netěsnosti vdechového ventilu
 - k poruše plicní automatiky.
- Je-li trubička na obrázku zbarvena po jednom nasátí k číslu 10, je v ovzduší zkoumaného plynu
 - 0,1 %
 - 0,01 %
 - 0,001 %
- Zbarví-li se nízkoprocetní trubička pro stanovení CO po jednom nasátí tak, že hranice zbarvení dosahuje do úseku mezi číslicemi 1 a 5, znamená to, že v ovzduší je menší koncentrace CO než
 - pět tisícín procenta
 - pět setin procenta
 - padesát setin procenta.
- Hranice hygienické nezávadnosti ovzduší je při obsahu
 - 0,0018 mg/l
 - 0,025 mg/l
 - 0,125 mg/l.
- Bereme-li v úvahu přesnost měření, pak při stanovení metanu s přístrojem DI-2 je nejvyšší možná chyba
 - 0,3 %
 - ± 0,3 %
 - ± 3 %.
- Máte před sebou odběrový lístek pro vzorkaře (na obr. dole vlevo). Určete, který z údajů je nesprávný, víme-li, že se vzorkař dopustil jen jedné chyby. Nesprávný je záznam
 - teploty
 - tłaku
 - způsobu.
- Postiženého s poraněnou paží (zlomenina loketní kosti)
 - pošleme s doprovodem k jámě
 - neseme na nosítkách k jámě
 - můžeme poslat i bez doprovodu k jámě.
- Při dostatečně pevné okolní hornině
 - kopáme napřed zásek v počvě a pak v bocích a stropu
 - kopáme záseky v počvě, bocích a stropu současně
 - kopáme nadpřed záseky v bocích a stropu a pak v počvě.
- Hlubinné injektáže využijeme k likvidaci počínajícího
 - záparu tam, kde
 - hrozí nebezpečí výbuchu,
 - není ohnisko přístupné
 - není k dispozici dostatek vody.
 - Je-li nařizena pohotovost dýchacího přístroje na zádech, musí být
 - puštěn kyslík
 - našroubována maska či ústenka
 - přístroj v dosahu.
 - Vzduchopěnový hasicí přístroj (VP 7 T) uvedu do činnosti
 - uvolněním kolečka ventilu tlakové láhve
 - naražením nárazníku a obrácením
 - obrácením přístroje a naražením.

Kovopodnik města České Budějovice vyrábí elektrický vysoušeč gumových holinek typu EVGH 2, který během 1,5 až 2 hodin vysuší 10 párů obuvi.

Nové zařízení je poměrně malé (1180 X 950 X 1025 mm) a snadno přenosné (váží jen necelých 40 kg). Zapojuje se na rozvod 220 V a ze sítě odebírá max. 10 A. Topný okruh má tři nastavitelné polohy 800, 1200 nebo 2000 W. Na časovém voliči lze předem nastavit dobu, po které má přístroj automaticky vypnout.

Využití v báňské záchranné službě v jednotlivých ZBZS

HOLINKY

jistě nenechá nikoho na pochýbách. Přístroj při tom není příliš drahý. Stojí 3335 Kčs bez skladovací přírůžky. Dodává jej přímo výrobce.

Pro závodní báňské záchranné stanice má však vysoušeč ještě jednu výhodu: lze jej použít jako vysoušeč hadic. Nástavce pro nasunutí

a HADICE

holinek, které jsou výměnné, se nahradí trubkou, v jejímž vrchním konci je zaletován můstek pro připojení centrální přípojky hadic. Celou úpravu dokáže snadno provést každý mechanik ZBZS a stanice se tak obohatí o rychle pracující soupravu k současnému vysušování 10 hadic, případně dýchacích vaků.

Navržená úprava byla na HBZS podána jako ZN pod číslem 1/70 a po tomto zveřejnění má charakter rozšířeného ZN ve smyslu vl. nař. č. 54 Sb § 19 a 20.

Potápěči v Labi

Při stavbě elektrárny u Mělníka bylo nutno provést rozsáhlé odřezání štětovnicové stěny v Labi. O pomoc byli požádáni naši potápěči. Nebylo to proto, že by v okolí nebyli jiní ochotní pracovníci, nebo proto, že by práce byla v příliš velké hloubce. Důvodem, proč nebylo mnoho zájemců o celkem nenáročnou práci v hloubce okolo 1 m byly jen a jen mrazy.

Malá hloubka práce se stala nakonec největším zlem. Led obaloval potápěče, kteří se pak museli rychle střídat a rozmrazovat obleky v maringotce. Vznikl tak trvalý poklus mezi ohněm a vodou a lidé při této práci bylo tak málo, že nebyl ani čas si obleky čas od času svléknout. Nakonec se řezáku chytil i MUDr. A. Kachlík a vitanou byla i pomoc kpt. Vávry, potápěče Požárního útvaru hl. města Prahy. Ten nahradil jednoho z našich náhle onemocnělých potápěčů a hlavně pomohl svými bohatými zkušenostmi.

Jedinou naší touhou bylo tuto práci co nejrychleji dokončit. Řezali jsme dlouho do večera za umělého osvětlení, a tak se podařilo dokončit práci odřezáním devadesátě šesté štětovnice již navečer pátého dne akce.

Mráz a led, oštesné podmínky práce, ale také stále rostoucí odbornost našich potápěčů byly základem k jakémusi domácímu rekordu v řezání štětovnic. Práci jsme dokončili vlastně za polovinu obvyklé doby.

J. Daněk, HBZS

Havarijní laboratoř HBZS - Ostrava-Radvanice		Protokol o odběru a rozboru		Pol. čís., prot.
Popis místa odběru: ZA HRÁZÍE 76 Z PROFILU		Čís. vzorkovnice 76	Den 10.1.	Hod. odběru 16:20
Teplota °C	Tlak m/m v. s. +30	Pedpis vzorkaře	Hod. doručení 18:30	
Rozbor provedl:		Složení v %		
Po absorpci v KOH A		CO ₂		

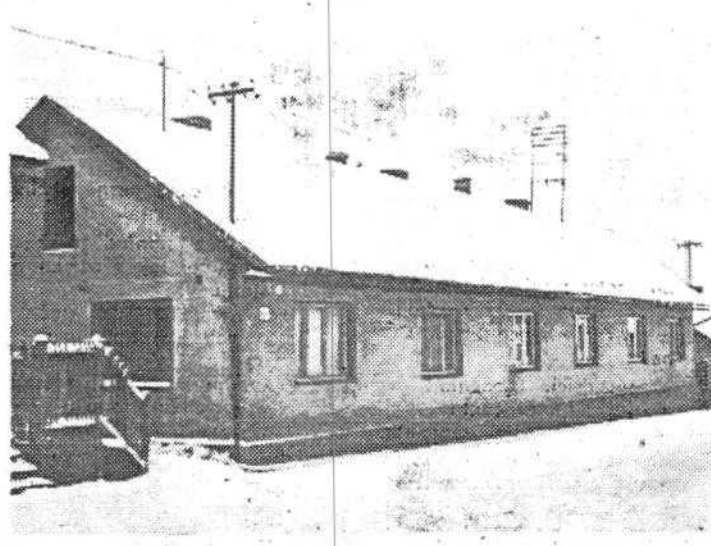
10 ROKOV ČINNOSTI

V januári 1960 vydal Ústredný banský úrad v Prahe výnos, ktorým zrušil Ústrednú banskú záchrannú stanicu v Handlovej a schválil túto stanicu ako Hlavnú banskú záchrannú stanicu pre Slovensko s dočasným sídlom v Handlovej. Obvod pôsobnosti, stanovený týmto výnosom, vzťahoval sa na všetky banské prieskumné, výstavbové a ťažobné organizácie na území Slovenska.

Dnes, po 10 rokoch úspešnej činnosti HBZS, považujem za svoju povinnosť aspoň stručne a v hlavných otázkach zhodnotiť túto 10ročnú činnosť a oboznámiť našu záchrannú verejnosť so súčasným stavom banskej záchrannej služby v obvode pôsobnosti HBZS — Prievidza.

Aby sme si mohli vytvoriť úplnejší obraz o práci pracovníkov HBZS — Prievidza za uplynulých 10 rokov, je treba zmieniť sa aspoň stručne o organizácii, stave a činnosti banskej záchrannej služby na Slovensku pred rokom 1960.

Do júla roku 1957 bolo na území Slovenska len 5 závodných banských záchranných staníc. Najlepšie vybavenou ZBZS bola v tom čase záchranná stanica pri Handlovských uhofných baniach. Ďalšie ZBZS, a to pri Nováckých uhofných baniach, pri Modrokamenských uhofných baniach, na ZB - Švábovce a ZB - Rožňava boli vybavené nedostatočne. Činnosť týchto staníc bola nejednotná a okrem ZBZS — Handlová, na veľmi nízkej odbornej úrovni. Po stránke banskej záchrannej služby patrili

BUDOVA HBZS V HANDLOVEJ, KDE V ROKOCH 1957 AŽ 1963 BOLA UMIESTNENÁ POHOTOVOSTNÁ SLUŽBA A KANCELARIE HBZS.

banské závody na území Slovenska do obvodu pôsobnosti HBZS — Ostrava.

V júli 1957 bola výnosom Ústredného banského úradu v Prahe zriadená Ústredná banská záchranná stanica so sídlom v Handlovej. Obvod pôsobnosti ÚBZS sa vzťahoval na všetky banské prieskumné, ťažobné a výstavbové organizácie na území Slovenska. Organizačne podliehala Poverenictvu miestnych palív a naftového priemyslu, hospodársky bola včlenená do národného podniku Veľkobaňa Handlová a metodicky bola riadená Hlavnou banskou záchrannou stanicou v Ostrave. V prvých rokoch činnosti používala priestory a zariadenie ZBZS — Handlová. Počet prvých pracovníkov

ÚBZS bol 6, a to: vedúci, smenový pomocník, mechanik, 2 riadiči výjazdového vozidla a administratívna pracovníčka. Tento stav sa do 1. 1. 1960 nezmenil.

Ústredná banská záchranná stanica zamerala svoju činnosť v prvom rade na výchovu a výcvik záchranných zborov, na organizovanie a zriaďovanie ďalších banských záchranných staníc v zmysle BP a na organizovanie pohotovostnej služby pre zásahovú činnosť.

Už 1. septembra 1967 nastupujú prvé dve záchranné čaty do týždennej pohotovostnej služby a 5. septembra úspešne zasahujú pri vyprošťovaní postihnutých pri výbuchu CH₄ na Východnej šachte v Handlovej. K 1. januáru 1960 bolo na území Slovenska zriadených a pomerne dobre vybavených 20 závodných banských záchranných staníc s celkovým počtom 350 ks pracovných kyslíkových dýchacích prístrojov a 576 banských záchrannárov.

Hlavná banská záchranná stanica v Prievidzi počas svojej 10ročnej činnosti prekonávala značné kvalitatívne i kvantitatívne zmeny. Obzvlášť veľké a kladné zmeny v činnosti nastali po presťahovaní HBZS z Handlovej do nových objektov v Prievidzi v apríli 1963.

Po stránke organizačnej a hospodárskej prešla HBZS niekoľkými zmenami. V rokoch 1960 až 1964 bola HBZS hospodársky samostatnou rozpočtovou organizáciou na úrovni podniku. Or-

ganizačne podliehala Poverenictvu miestnych palív a naftového priemyslu. V rokoch 1964 až 1965 bola HBZS pričlenená k Združeniu slovenských uhofných baní organizačne i hospodársky ako stredisko. Koncom roka 1965, po zriadení Oborového riaditeľstva uhofných a lignitových baní, prechádza HBZS organizačne i hospodársky úplne k oborovému riaditeľstvu ULB a stáva sa jedným z jeho odborov. Táto organizácia je dodnes a pre činnosť HBZS je najlepšou z doterajších organizačných foriem. Koncom roka 1965 sa zvyšuje tiež obvod pôsobnosti HBZS Prievidza o banské organizácie v okrese Hodonín, tj. o Juhomoravské lignitové doľy a pozdžšie v roku 1967 tiež o Československé naftové závody.

Stav pracovníkov a zloženie sa v priebehu uplynulých rokov tiež mení. V rokoch 1960—1964 je počet pracovníkov HBZS 21, a to: 7 technických pracovníkov, 2 hospodársko-administratívni pracovníci, 8 záchrannárov z povolania v robôtnickom stave a 4 riadiči motorových vozidiel. — K 1. 1. 1965 sa zrušuje tzv. asanačná skupina a 8 záchrannárov z povolania prechádza na banské uhofné závody a funkcia hospodára HBZS prechádza do ekonomického útvaru OR. V priebehu roku 1965 menia sa aj funkcie TH pracovníkov a s nimi aj kvalifikačné požiadavky na týchto pracovníkov. Zrušuje sa funkcia „smenový pomocník“ a vytvárajú sa funkcie: špecialista pre výchovu a výcvik záchranných zborov — zástupca vedúceho HBZS, špecialista pre pohotovostnú službu a protihavárijnú pripravenosť — zástupca vedúceho HBZS a špecialista pre požiaru ochranu — zástupca vedúceho HBZS. Kvalifikačné požiadavky sú stanovené ako pre zástupcu vedúceho HBZS v zmysle BP, tj. vysokoškolské vzdelanie s najmenej šesťročnou odbornou praxou. V súčasnej dobe je na HBZS 18 pracovníkov, a to: vedúci, 3 špecialisti — zástupcovia vedúceho HBZS — banskí inžinieri, 1 hlavný mechanik — technik, 1 odborný mechanik — technik, 1 chemik — inžinier chémie, 1 hospodársko-administratívny pracovník, 6 mechanikov BZS (riadiči), 2 dispečeri, 2 upratovačky.

Na úseku školenia a výcviku venujú pracovníci HBZS rovnakú pozornosť školeniu a výcviku nových členov banských záchranných zborov i neustálemu doško-

ZAVODNÁ BANSKÁ ZÁCHRANNA STANICA V HANDLOVEJ, KTORU V ROKOCH 1957 AŽ 1963 POUŽÍVALA PRE SVOJU ČINNOSŤ ÚBZS, POTOM HBZS.

HBZS V PRIEVIDZI

OBJEKT HBZS V PRIEVIDZI A POKOTOVOSTNÉ VOZIDLA.

lovaniu aktívnych záchranárov. Hneď v prvom roku činnosti stanovila HBZS — Prievidza v svojom obvode, že základné školenie nových záchranárov i mechanikov môže byť prevádzané len na HBZS. Naša HBZS sa podstatne pričínala o predĺženie základného výcviku na 10 dní a vypracovala jednotnú osnovu. Na našej HBZS sú každoročne organizované a vykonané 4 základné kurzy pre nových mechanikov BZS a 8—10 základných 10-dňových kurzov pre záchranárov-nováčkov. Veľká pozornosť sa venuje dôkladnej odbornej príprave lektorov a učebných pomôcok. Pravidelné kvalifikačné skúšky aktívnych záchranárov v 3-ročných intervaloch a doplnenie kvalifikačného požiadavku a znalosť poskytovania prvej pomoci pri úrazoch, podstatne zvyšuje odbornú úroveň záchranárov na Slovensku.

Pohotovostná služba na HBZS sa v priebehu uplynulých 10 rokov stále viac a viac skvalitňovala a vychádzala z daných potrieb. Pohotovosť dvoch záchranárskych čiat, veliteľa pohotovosti a jeho zástupcu, mechanika a riadiča bola v roku 1967 doplnená o lekára-záchranára a riadiča sanitky. Lekár-záchranár je v pohotovostnej službe na HBZS pre úrazy v bani blízkych závodov (hlavne Baňa Cígel a Nováky) a pri výjazde pohotovostného záchranného zboru fára so záchranými čatami do bane. Staré pohotovostné vozidlá (V3S a RND) boli postupne vymenené za Š-706 RTO a Robur L-2500 a doplnené Š-1202 STW a Š-1202 sanitkou. Pohotovostné vozidlá a dispečink sú navzájom spojené rádiostanicami VXN-101. Spojenie s banskými zá-

vodmi je zabezpečené štátnou a priamou telefonnou linkou, s Handlovou a Nováckymi banami navyše rádiostanicami.

Snáď najpozoruhodnejšie a veľmi efektívne zmeny nastali v slovenských uhoľných baniach na úseku prevencie proti vzniku zaparenia a samovznietenia a v spôsobe likvidácie banských požiarov a ohňov. Na týchto zmenách má podstatný podiel HBZS. Už v roku 1959 zorganizovali sme na HBZS tzv. asanačnú skupinu, pozostávajúcu z 8 záchranárov, ktorí prakticky prevádzali a zoznamovali pracovníkov uhoľných závodov s novými spôsobmi prevencie proti banským požiarom. Bola to hlavne hĺbková injekčná uhoľných pilierov zmesou mletého ílu a roztoku chloridu vápenatého, izolačné popielkové plášte v chodbách,

tzv. ohňovzdorné, či nehorľavé postreky drevenej výstuže banských chodieb zmesou mletého ílu a kremičitanu sodného a latexové utesňovacie postreky. Pre tieto účely zriadila HBZS pri svojich objektoch výrobu mletého ílu, kde napr. v roku 1964 bolo vyrobených vyše 500 centov mletého ílu. Nové spôsoby prevencie sa na našich uhoľných závodoch zaužívali a dodnes sa podľa potreby bežne používajú. Dobré výsledky má HBZS tiež s včasným zisťovaním zaparenia a presnejším určením miesta zaparenia pomocou laboratornej tzv. perhydrolovej, či peroxydovej metódy.

Izolácia banských požiarov postavením provizorných doskových hrádz, utesnených blatom a definitívnych špalíkových, tehlových alebo tvárnicových hrádz, patrí dnes už dávnej minulosti. V Nováckych uhoľných baniach a v poslednej dobe aj na Bani Cígel boli vybudované centrálné zaplavovacie systémy, pre plavenie napr. elektr. popielku z povrchu. V Handlovských uhoľných baniach a na Bani Cígel sa používa účinné zariadenie pre plavenie el. popielkom v mieste likvidácie. Bez týchto zaplavovacích systémov si už dnes nevieme predstaviť ani prevenciu, ani likvidáciu banských požiarov. V jednotlivých závodoch Nováckych uhoľných baní, v Handlovských uhoľných baniach i na Bani Cígel boli zriadené tzv. asanačné skupiny, ktorých pracovníci sú aktívni záchranári. Títo pracovníci majú v svojej pracovnej náplni výlučne uzatváranie starín, likvidáciu počínajúcej záporu v chodbách a starinách, údrž-

bu hlavných vetracích ciest ap. Dobré výsledky týchto skupín je vidieť z tohoto príkladu: keď pred 8 rokmi likvidovala pohotovostná služba HBZS na Bani Mládeže v Nováckoch vyše 20 prípadov banských požiarov, zo samovznietenia za rok, v posledných dvoch rokoch nebol v tomto závode ani jeden takýto prípad.

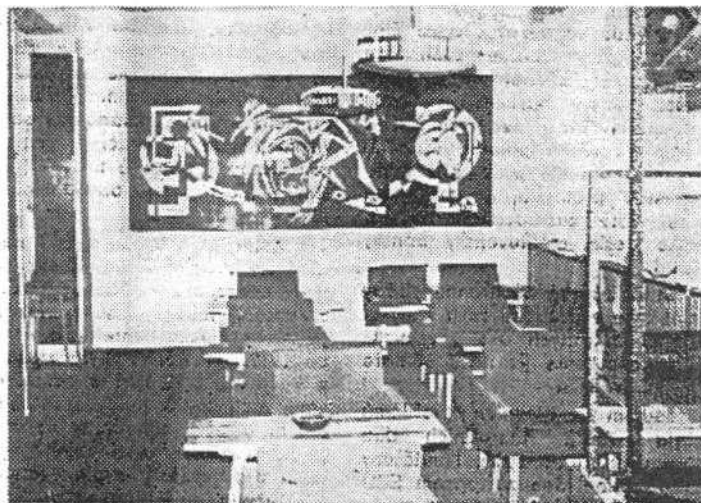
V posledných troch rokoch sa pracovníci HBZS zamerali na zvýšenie úrovne pohotovostného stavu banských vodovodov tak, aby kedykoľvek a v každom mieste bolo možné použiť tlakovú vodu pre priame hasenie banského požiaru. Prípady, keď záchranne čaty čakali pri požiaroch aj niekoľko hodín na vodu, alebo keď vôbec nebolo možné dopraviť tlakovú vodu k miestu požiaru, patria už dnes taktiež dávnej minulosti. Pracovníci HBZS previedli spolu s pracovníkmi jednotlivých závodov podrobné rozbohy banských vodovodov a vhodnými úpravami jednotlivých fahov potrebnú odvodňovaciu, zaplavovaciu i požiarneho zvýšilo sa zabezpečenie banských chodieb tlakovou vodou asi 40 perc. pred 3 rokmi, na asi 75—80 perc. v roku 1969.

Hlavná banská záchraná stanica v Prievidzi získavala postupne v priebehu uplynulých rokov potrebnú autoritu i hlavne svojou činnosťou a každodennou prácou. Banským organizáciám v obvode pôsobnosti v prvom rade pomáha riešiť problémy a úzko spolupracovala s pracovníkmi týchto organizácií na skvalitňovaní úrovne protihavárijnej pripravenosti a bezpečnej prevádzky. Kontrola plnenia dohodnutých opatrení a nekompromisný postoj pri tom, je ďalšou charakteristickou črtou HBZS.

Hlavná banská záchraná stanica v Prievidzi má dnes pre svoju činnosť dostatočné priestory, čo do rozsahu i účelu, dobré prístrojové vybavenie a materiálne zabezpečenie a jej pracovníci vedia, čo majú robiť a hlavne, ako majú plniť svoje úkoly.

A čo si majú pracovníci HBZS Prievidza želať do ďalšej 10-ročnice? Hlavne: aby ich každodenná práca prispela ešte viac ako doteraz k bezpečnej a bezhavarijnej prevádzke, aby zásahových hádín vo výrobných správach bolo čo najmenej a žiadne hodiny na záchranu haváriou postihnutých baníkov.

Ing. František Ščavnický,
vedúci HBZS — Prievidza

SPOLOČENSKÁ MIESTNOSŤ PRE ZÁCHRANÁROV V POKOTOVOSTI NA HBZS V PRIEVIDZI.

Jaký byl rok 1969

V krátkém výtahu podáváme informaci o tom, jak HBZS v Ostravě v průběhu roku 1969 zajišťovala úkoly báňské záchranné služby v OKR a v ostatních oblastech své působnosti.

SBORY

A ZÁCHRANÁRSKÉ HLIDKY

Ke konci uplynulého období bylo v oblasti HBZS Ostrava celkem 1824 záchrannářů, soustředěných kromě HBZS také při dvou OBZS.

Z celkového počtu záchrannářů tvoří lékaři, inženýři a ostatní technici 35,8 proc. Přímou v OKR je 1660 záchrannářů. Stav záchrannářů v oblasti RDJ se zlepšily.

Jenom v OKR bylo v roce 1969 vycvičeno 187 nových záchrannářů a 3 mechanici. Kromě toho organizovala HBZS dalších 64 různých školení, kursů a seminářů.

Stálé hlídky jsou v současné době ve všech závodech OKR. Je v nich soustředěno 31,8 proc. záchrannářů OKR. I v uplynulém roce byly v některých závodech OKR stálé hlídky využívány v rozporu s platným oběžníkem č. 84 o stálých hlídkách pro práce v běžném provozu. Náš Obvodní báňský úřad se bude touto problematikou zabývat a prověřit závody, v nichž byly stálé hlídky nesprávně využity.

Ve většině závodů se však staly stálé hlídky trvalou součástí zajištění bezpečnosti důlního provozu. Věk více než 50 proc. směn, které odpracovali záchrannáři stálých hlídek, bylo věnováno asanačním pracím a téměř 20 proc. směn bylo odpracováno při kontrolách bezpečnosti a při dozoru při svařovacích pracích a řezání plamenem.

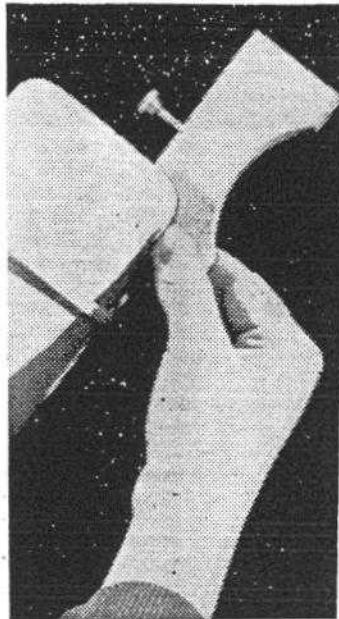
ZÁSAHY

POHOTOVOSTNÍCH JEDNOTEK

Pohotovostní jednotky HBZS byly požádány o pomoc v 91 případech. V 60 proc. těchto nehod byli ohroženi nebo zastiženi lidé. Ke zvýšení počtu výjezdů HBZS oproti roku 1968 (o 30 proc.) došlo zejména využíváním nového systému pohotovosti lékařů záchrannáře na HBZS, který zasahoval v případech, kdy doposud nebyly zásahy báňských záchranných sborů obvyklé. Toto nové bezpečnostní opatření HBZS podstatnou měrou zvýšilo úroveň poskytování první pomoci při úrazech v dole. Rychlá a vysoce odborná pomoc zachránila v uplynulém roce nejméně lidský život a zmírnila následky řady úrazů, ať již lehčích nebo i těžkých.

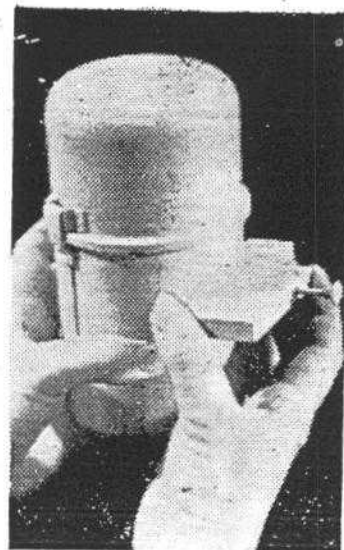
Pro zásahy HBZS v loňském roce je charakteristické, že ve své zdrcující většině to byly rychlé a krátké akce (96,7 proc.).

V uplynulém roce zasahovaly pohotovostní jednotky jen při jednom záparu. To je velice potěšující skutečnost. Podstatný vliv na ni má odpovědně řízená asanace nebezpečných míst. Věk také odpracovali záchrannáři v závodech při plánovaných asanačních akcích téměř 63 000 hodin.

KONTROLA ZAOBLENÍ VÍKA PŘÍSTROJE ZP 4.

Poměrně dobré výsledky však nesmí znamenat to, že bychom polevili své úsilí v přípravě, výcviku, v prevenci a při kontrolní činnosti. Vždyť například s technologickou kázní, s pracovní disciplínou a s dodržováním mnohdy i běžných hornických zásad nemůžeme být vždy a všude spokojeni. Každý přestupek v sobě skrývá nebezpečí nehody, každé podcenění přírody je potenciálním nebezpečím. Musíme být stále připraveni, celý hornický kolektiv se na nás spoléhá.

MĚŘENÍ STAVU POUZDRA ZP 4.

Pro kontrolu ZP-4

Dokonalá kontrola pouzder sebezáchranných přístrojů ZP 4 pouhou optickou kontrolou vede mnohdy k vyjazení přístrojů, které by podle technických podmínek mohly ještě sloužit a naopak jsou někdy nošeny i přístroje nespolehlivé. Pro přesnější kontrolu deformací pouzdra nebylo doposud k dispozici žádné zařízení ani pomůcka.

V laboratoři HBZS podali proto ZN, který tento nedostatek odstraňuje. Přesná příložná šablona umožňuje snadné rozpoznání poměrně malých deformací. Pro změření hloubky vmáčknutí ve válcovité části pouzdra,

kde smí být nejvýše 3 mm při reklamaci a 5 mm pro vyjazení, je šablona opatřena tyčinkovým hloubkoměrem s ryskami 3 a 5 mm.

Doporučujeme všem závodům, aby pracovníci kontrolující masky byli touto šablonou vybaveni. Kontroly se tak nejen urychlí, ale hlavně zkvalitní.

Přípravek byl na HBZS přijat jako ZN pod číslem 2/70 a po tomto zveřejnění má charakter rozšířeného ZN ve smyslu vlnařízení č. 45 § 19 a 20. Informace o získání přípravku podá laboratoř HBZS. fa

BILANCE ŠTÁBU BZS

Vzhledem k federativnímu uspořádání ČSSR bylo nutné v prvé řadě legalizovat další činnost Štábu báňské záchranné služby ve změnách podmínek. Všichni pracovníci Štábu podpořili další jeho činnost a ještě v prvním pololetí vyslovila souhlas s další prací obě ministerstva průmyslu a jmenovala své stálé zástupce, stejně tak, jako Český a Slovenský báňský úřad.

Štáb báňské záchranné služby ČSSR se v průběhu roku zabýval řadou důležitých úkolů, z nichž o mnoha jsme již naše čtenáře informovali.

Jedním z hlavních problémů byla otázka náhradních dílů pro dýchací techniku. Neutěšený stav bude řešen zástupcem SBÚ přímo s ministerstvem průmyslu SSR.

Vzhledem k nejednotnosti zajištění protiplynové služby v ne-

hornických podnicích doporučili Štáb národním úřadům bezpečnosti práce, aby stanovily způsob organizace protiplynové služby s přihlédnutím ke zkušenostem báňské záchranné služby. Při tom se předpokládá, že servisní službu dýchací techniky převezmou jednotlivé místně příslušné hlavní nebo obvodní stanice.

Podstatnou otázkou byly i nedostatky v odměňování a sociálním zabezpečení báňských záchrannářů, jejichž řešení uložila již záchrannářská konference v roce 1967. Navržena byla změna § 7 výnosu č. 3 MH o odměňování záchrannářů jako prozatímní řešení a byly dohodnuty zásady přístupu k novelizaci celého výnosu v souvislosti s plánovanou přestavbou dělnických mezd.

Při jednání o 2. celostátní záchrannářské konferenci bylo dohodnuto, že zasedání bude pro-

bíhat v rámci konference „Hornická Příbram 1970“.

Kromě dalších problémů věnovali členové Štábu svoji pozornost novinkám dýchací techniky v zahraničí, práci VTR č. 4 při Stálé uhelné komisi RVHP, novinkám ve vybavení báňských záchranných sborů v ČSSR, nevhodnosti v jednotlivých oblastech a další problematice.

Na svém posledním zasedání v roce 1969 poděkovali členové Štábu za celoroční vedení dosavadnímu předsedovi, vedoucímu HBZS Prievidza, s. ing. F. Ščavnickému a pro rok 1970 pověřili touto funkcí vedoucího HBZS Ostrava - Radvanice s. ing. L. Hájků.

Štáb báňské záchranné služby ČSSR se dnes již stal nedílnou složkou zajištění bezpečnosti našich dolů, představitelem jednotného postupu našich záchrannářů. fa

KDE BYLA CHYBA

ODPOVEDI NA TEST

1c, 2b, 3c, 4b, 5a, 6a, 7b, 8b, 9b, 10c, 11a, 12c, 13b, 14b, 15c

1. Každý dýchací přístroj musí mít vhodným způsobem rozděleny vdechované a vydechované vzdušiny. Regulace jednotlivých fází je řízena přímo silou plic vdechováním a výdechovým ventilem. První a druhá odpověď je zřejmě nesprávná. Jedinou možností správné odpovědi je třetí. Konstrukterům se zde zjednodušuje konstrukce přístroje právě tím, že mohou oba ventily umístit v komorách spojených v jeden celek. Takto jsou řešeny vlastně všechny přístroje s bočním vyvedením hadic (BG 174 je takto řešen také, ačkoliv zde je označení spojené komory ne zcela šťastné).

2. Stálá dávka dosahuje u tohoto přístroje při plné tlakové láhvi (150 kp/cm²) až 1,65 l za min., při tlaku kyslíku 10 kp/cm² smí stálá dávka poklesnout až na 1,45 l/min. Správná je tedy druhá odpověď.

3. Pro správnou odpověď si musíme uvědomit funkci uzavíracího ventilu vedení k manometru. Běžně je ventil trvale otevřen a uzavírá se jen při poruše, těsnosti manometru nebo vysokotlakého vedení. Při normálním provozu musí být ventil otevřen, protože by jinak byl ve vedení a v manometru uzavřen takový stav kyslíku, jaký byl před uzavřením ventilu. Pokud tedy dojde omylem k uzavření ventilu, např. při transportu nepoužívaného přístroje, kdy nebyl puštěn kyslík, ukazuje manometr nulu i při puštění kyslíku v době kontroly tlaku. Nesmíme zapomenout ani na teoretickou možnost, že ventil byl uzavřen v době, kdy bylo vedení pod tlakem. Proto si vždy při kontrole tlaku kyslíku všimneme, zda manometr před otevřením láhveho ventilu skutečně ukazuje nulu.

4. Na ucpání přetlakového ventilu právě kontrolou máme přijít. Ventil přivodí k manometru u přístrojů s manometrem vpředu je zcela jinou záležitostí. Správná je druhá odpověď, která možná u někoho vyvolá úsměv na tváři. Ale takové případy se již staly. Průzvě těsnění pod víčky uzavíracími nepoužitý pohlcovač může být někdy na iedné či na obou stranách přilepeno, vtaženo. Při nepozornosti pak stačí již jen zašroubovat přípojky k pohlcovací a uzavřený okruh přístroje je přerušen neprodušnou přepážkou. Na závadu přijdeme právě při kontrole přetlakového ventilu, která předchází kontrole těsnosti. Nelze totiž nafouknout

dýchací vak. protože výdechová cesta je přerušena. Při větší pozornosti lze závadu odhalit již při kontrole ventilů.

5. Z uvedených odpovědí je správná jen prvá. Blokování pohlcovače, jeho zvýšený odpor, případně jeho naprostá neprůchodnost pro vydechované vzdušiny vyvolává obtíže při vdechování a vzdušiny pak nemají kam odcházet a unikají okolo masky nebo ústenky. Tato dosti vzácná závada může být zaměněna s méně nebezpečnými poruchami správné činnosti dýchacího přístroje. Obdobně se totiž projeví také neprůchodnost pohlcovače vyvolaná ponechaným průzvě těsněním (viz minulý odstavec), ale na tuto závadu bychom měli přijít při kontrole. Stejně se projeví většinou i vsazený starý a slitý pohlcovač, ale to bychom měli vyloučit kontrolou pohlcovače při jeho vkládání. Pouze jediný případ unikání vzdušiny okolo masky nebo ústenky se může projevit až v průběhu akce: u řetězových přetlakových ventilů, které jsou obráceny směrem k zadům záchranáře, se může stát, že se promočená část oděvu přilepí na přetlakový ventil a vyřadí jej tak z funkce. Stačí však prudší pohyb, aby byla závada odstraněna.

6. K této otázce, třeba v pozmeněné formě, se stále vracíme, neboť se při stanovení CO někdy chybí a každá nepřesnost může mít osudné následky. Číslice na stupnici nízkoprocentní trubičky na CO znamenají přímo tisíce procenta při prosátí 1000 ml vzorku (tedy při deseti nasátích). Orientačně můžeme po jednom nasátí (100 ml) určit koncentraci, avšak stupnice pak má desetinásobnou hodnotu. Číslice 10 tedy znamená ne 10 tisíc, ale desetinásobek této hodnoty, a to je 0,1 proc.

7. Tato otázka navazuje na to, co jsme uvedli v předchozí otázce. Koncentrace je tedy vyšší než 10 krát 0,001 proc. a menší než 10 krát 0,005 proc., tedy menší než pět setin procenta.

8. Podle hygienického předpisu č. 5/58 min. zdravotnictví, na který se odvolává § 08 004 platného BP, je nejvyšší přípustná koncentrace sirovodíku (H₂S) v ovzduší pro osmihodinovou pracovní směnu 0,025 mg/l. To pro obvyklé dlužní podmínky představuje koncentraci 0,0018 proc. (Také jste se nechali splést? Po-

zor, starší krabičky s trubičkami bez stupnice se vyhodnocují právě v mg/l.)

9. Interferometr DI-2, stejně tak, jako DI-1 nebo SI-3 mají jako nejvyšší chybu ± 0,3 proc. Nejvyšší chybu ± 3 proc. mají interferometry DI-1C a DI-2C s rozsahem do 100 proc.

10. Správná je třetí odpověď a její nalezení vám jistě dalo trochu přemýšlení. Pomůže nám trochu logického uvažování. Při odběru vzorku zpoza hrází uvádíme jako způsob odběru např. „z trubky, z hráze apod. Pokud je tento údaj chybný, pak je zřejmě správný údaj o teplotě, protože tu za hrází neměříme a správný je také údaj o tlaku za hrází, který musíme vždy uvést. Pokud je způsob napsán správně a bylo tedy odebráno z profilu, je chybný záznam o teplotě, protože tam měla být zaznamenána a také o tlaku, protože ten jsme nemohli odečítat. V tomto případě by byly chybné záznamy dva a ne jeden, jak

může být zranění dosti bolestivé při dlouhé chůzi. Při všech ostatních zlomeninách se již bez transportu na nosítkách neobejdeme.

12. V pevné hornině si nejprve vytvoříme záseky v bocích, pak odpažíme strop, zhotovíme zásek ve stropu, znovu provizorně zapážíme a pak teprve kopekme zásek do počvy. Jinak bychom si do hotového záseku v počvě strhávali kámen z obložení a ze záseku do boků a stropu.

13. První a třetí odpověď je nesmyslná. Tam, kde je ohnisko zápar nepřístupné v pevném pilíři, daří se většinou vhodně volenými vrtky a injektáží ložisko lokalizovat a posléze i uhasit. V rozdrčené hornině je úspěch méně pravděpodobný, ale stále ještě účinný. V závalech tato metoda téměř vždy zklame. Principem likvidace je zde zejména vyplnění trhlin v okolí záparu, a tím zamezení přístupu kyslíku k ohnisku.

ZÁSAH S HASICIM PŘÍSTROJEM VP 7 T.

je požadováno v otázce. Jedině třetí odpověď tedy vyhovuje otázce. V našem testu se tato otázka nevyskytuje zbytečně. V laboratorních bývá často mnoho starosti s nesprávně vyplněnými odběrovými lístky a někdy ani ta logika nepomůže.

11. Při uvedeném zranění, jestliže je zlomenina řádně ošetřena (sousední klouby jsou znehybněny, a paže je zavěšena), není důvodu, proč by nemohl dojít postižený k jámě, pokud je cesta bezpečně schůdná. V žádném případě však nesmíme ponechat postiženého bez doprovodu alespoň jednoho zdravotního průvodce. Stejně budeme postupovat i při jiných zlomeninách na ruce, ale rozhodující bude vždy celkový stav postiženého. Složitější již bude rozhodování při zlomenině kosti pažní, kde i při dobrém znehybnění

14. Kyslík být puštěn nemůže, uniká by a pohotovost přístroje by byla po nějaké době ztracena. V dosahu je přístroj určitě, vždyť ho máme na vlastních zádech. Nesmíme však zapomenout na to, že musí být trvale nipojena maska či ústenka. Požaduje to nakonec ustanovení čl. 6.3.1 Organizačního řádu HBZS, kde se uvádí, že maska nebo ústenka musí být připojena k dýchacímu přístroji již při sjezdu do dolu.

15. Vzduchopěnový hasicí přístroj s tlakovou patronou (VP 7-T) se uvede v činnost-pražením patrony nárazem nárazníku o tvrdou podložku. Před tím se musí přístroj obrátit; tlak CO₂ jinak unikne. Správná je tedy třetí odpověď. fa

Pět závodů v akci

K zajímavé a ojedinělé nehodě došlo koncem minulého roku v závodě Bezruč Dolu Ostrava při ražení dovrchního překopu 007930, kde byla použita razicí plošina ALIMAK.

SITUACE

Dovrchní překop ražený k odvětrání části důlního pole do výdušné jámy Dolu Rudý říjen byl započat v září 1969. Dílo v profilu 2,7 x 2,7 m bylo pomocí trhací práce raženo nejprve pod úklonem 55° a ve vrchní části pod úklonem 85°. K ražení zapůjčil Důl Vítězný únor razicí plošinu ALIMAK, švédské konstrukce. Jízdní dráha plošiny byla upevnována svorníky o délce 1,2 m. Strop byl zajišťován dvoumetrovými ocelovými pásy a svorníky ve vzdálenostech 0,9 m po úklonu díla. Pro větrání sloužily ocelové roury o průměru 273 mm kladené po počvě. Vedle nich byl řetěz WL kotvený každých 10 m. Těm měl sloužit jako nouzový žebřík.

Práce byly prováděny podle instrukcí, platných pro ražení s plošinou RP-1.

Při ražbě byly procházeny celkem čtyři úseky stojí. Ve slouji Novodvorský došlo ve staničení 48–54 m v polovině října k vyjetí horniny z pravého boku do hloubky asi 1,3 m. V té době však již byla čelba v 77 m. Po tomto, lze říci malém závalu, byla správa závodu stanovena zvláštní opatření k bezpečnému zajištění tohoto místa.

VZNIK NEHODY

V odpolední směně 18. prosince byl uskutečněn poslední odpal dovrchně. Čelba byla v té době již v 99,5 m a chyběla již jen malá vodorovná probitka nad dno výdušné jámy. Noční směna měla vyvrátit průzkumný vrt do jámy. Obdobně byla již jáma navrtána v 88 m pro ověření výšky díla nad hladinou vody v jámě.

Po prohlídce čelby revírníkem a předákem vyjela do čelby tříčlenná osádka, která po zavrtání čekala na puštění vody pro výplach. V té době zaslechli v čelbě hukot padající horniny a za okamžik došlo k přerušení dodávky vzduchu pro plošinu. Domnívali se, že došlo k přetržení vzduchové hadice a počali se s pomocí ručního pohonu plošiny spouštět dolů.

Asi v 60 metrech viděli přerušenu jízdní dráhu a zůstali proto nad tímto místem asi 15 metrů.

POMOC UZAVŘENÝM

Nad úpatím dovrchního překopu byl vyjetou horninou uzavřen profil natolik, že pod stropem zůstávalo jen asi 0,5 m² volného průchodu. Mezi spadlou horninou byly vidět dvě sekce dráhy, svorníky a ocelové pásy. Zbývající část osádky spolu s revírníkem ihned poznali, že došlo k přerušení dráhy pro plošinu a že jsou tedy uvězněni tři jejich kamarádi.

Započali hned nakládat horninu a revírník oznámil nehodu do dispečinku a přivolal pomoc.

Po příchodu záchranářů bylo první snahou navázat spojení s uzavřenými lidmi na plošině. Ti mezitím rozebrali lutny v místě, kde stála plošina. Po vzájemné dohodě a také rozhovoru s vedoucím závodu který byl na místě nehody, se předák rozhodl, že sleze po záchranářském řetězu pod plošinu a ověří situaci.

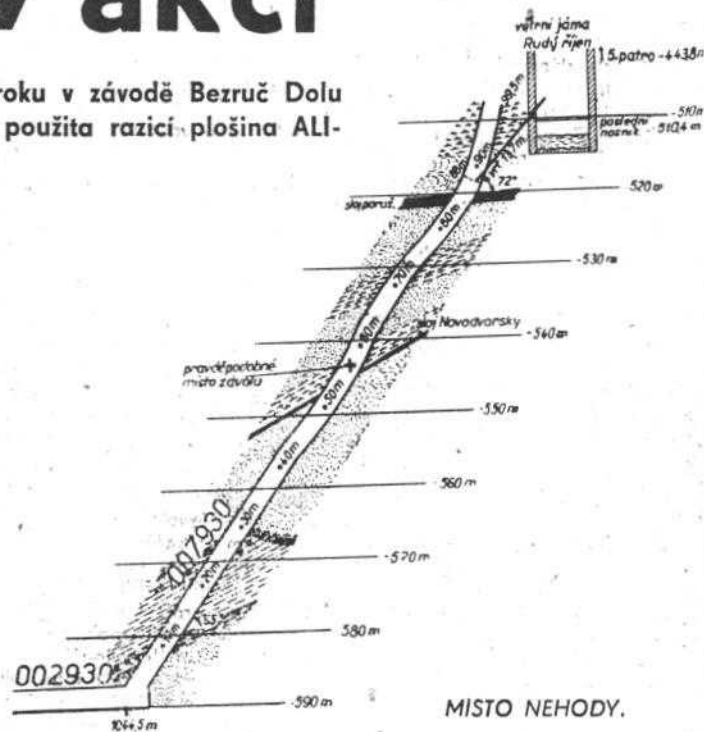
Mezitím již byl prováděn ze strany výdušné jámy Dolu Rudý říjen průzkum k ověření průchodnosti staršího vrtu a k posouzení rychlosti zásahu širokoprofilovým vrtem pro záchranu uzavřených. Soupravu pro vrtání již mezitím zajišťovali pracovníci Závodu degazace OR OKD.

V té době již prozkoumal předák místo závalu a rozhodl se, že se nebude vracet do plošiny a pokračoval dolů k úpatí díla. Povzbuzení úspěchem i odvahou předáka jej zbývající dva členové osádky následovali. S malými obtížkami, ale šťastně se však všichni obívali dole, v bezpečí při ošetření lékařem.

DALŠÍ ASANACE

Z úpatí překopu bylo odtěženo celkem 49 vozů horniny, z toho asi 20 vozů z odpolední směny. Vytaženy byly také tři sekce dráhy a určitý počet svorníků. Dílo však není fáratelné, a tak jediným dočasným vězním závalu se stala plošina.

Z výdušné jámy byl pak překop navrtán a zřízen přístup k vyproštění plošiny. Pak bude ná-

MISTO NEHODY.

sledovat definitivní zajištění díla, aby mohlo sloužit plánovanému účelu. (V době uzávěrky listovky, tj. do konce ledna, nebyla plošina ještě vyvezena. Pozn. red.)

ZÁVĚR

Dobrý konec akce nás všechny potěšil. Od počátku, kdy se v revíru započala práce s plošinou ALIMAK, se řeší otázka zajištění bezpečnosti pracovníků na plošině v případech, které nelze v hornickém provozu nijak vyloučit. V daném případě usnadnil vyřešení svízelné situace řetěz WL, který byl instalován dodatečně asi měsíc před nehodou.

Pro další využití plošiny RP 1 bude vždy požadována náhradní jízdní kabina, připravená u úpatí pro případnou záchranu. Kromě toho bude vždy zřízena možnost opory při nouzovém lezení (lano, řetěz). Doporučuje se rovněž aby lutnami byla preventivně tažena telefonní dvojlinka a v běžném provozu byl využíván záchranářský telefon. Na plošině by stále měla být jednoduchá kladka a zásobní signální ocelové lanko.

Nic není zbytečné, dojde-li k nehodě, a tím spíše má-li šťastný konec. J. Pápek, HBZ

Dodáváme

Jedním ze zasahujících závodů byl tedy také Závod degazace c odvodňování. Byli připraveni nasadit v havarijní situaci celou svoji techniku k záchraně uvězněných širokoprofilovým vrtem. Nakonec se však podařilo postiženým uniknout i bez pomoci vrtu.

Když se nad tím zamyslíme, tak musíme přiznat, že jsme propásli jednu velice výhodnou příležitost. Zatím jsme totiž ještě v OKR neprovedli žádný cvičný pokus, který by ověřil rychlost záchranářských prací a připravenost techniky ZDO. V popisovaném případě na Dole Ostrava jsme si mohli vše vyzkoušet a zjistit tak případné nedostatky v připravenosti, abychom pak při skutečné a vážné nehodě nemuseli jen bezradně přihlížet a čekat. Vrtání širokoprofilového vrtu v provozních podmínkách je vždy jiné než při havárii.

A tak nám nezbude než litovat toho, že jsme si včas nevzpomněli. Víme, že by takový pokus byl dražší než běžná provozní práce, ale v každém případě se bez cvičného vrtu v budoucnosti neobejdeme, ať již věříme ve schopnosti našich vrtačů či nikoliv. REDAKCE